

УДК 378.147

Поліна Якименко

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика

ORCID ID 0000-0002-4233-4098

DOI 10.24139/2312-5993/2023.10/421-427

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розглядається роль педагогічної практики у формуванні творчих навичок майбутніх учителів початкових класів. Акцентується увага на важливості практичного досвіду для розвитку професійних компетентностей, творчого підходу до навчального процесу та здатності до інноваційних методів викладання. Педагогічна практика розглядається як невід'ємна складова підготовки вчителя, що дозволяє застосовувати теоретичні знання на практиці, розвивати творчі здібності студентів та готувати їх до роботи в умовах сучасної освітньої реальності. Особливо виділено значення індивідуального підходу до кожного учня та використання сучасних методів і технологій для стимулювання творчості в навчанні.

Педагогічна практика дає студентам можливість реалізувати себе в педагогічній діяльності, мотивуючи працювати з учнями початкової школи. Важливо, щоб майбутній учитель був готовий працювати в цифровому просторі.

У статті також розглядається роль педагогічної практики у формуванні творчих навичок майбутніх учителів початкових класів, зокрема в умовах цифрового простору. Педагогічна практика є важливою складовою професійної підготовки, яка дозволяє студентам застосовувати теоретичні знання на практиці, розвивати творчі здібності, педагогічну ерудицію, інтуїцію, здатність до імпровізації та адаптації до умов реального навчального процесу. Зокрема, акцентується на значенні різних видів практик (ознайомча, пропедевтична, педагогічна та ін.), що сприяють формуванню цифрових навичок та здатності ефективно застосовувати інноваційні методи навчання. Особливо розглядаються завдання, які виконують студенти під час практики, що сприяють розвитку мотивації, когнітивних та операційно-діяльнісних компонентів, необхідних для досягнення педагогічних цілей. Педагогічна практика є важливим інструментом для підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності, зокрема в умовах цифровізації освіти.

Ключові слова: *методичні підходи, творчий потенціал, підготовка вчителів початкових класів, педагогічні технології, професійна діяльність.*

Постановка проблеми. Проблема педагогічної практики у формуванні готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності нині є актуальною, особливо в умовах сучасного цифрового простору. Практика створює умови для актуалізації та застосування теоретичних знань, розвитку педагогічних навичок, мислення та мотивації до професії. Студенти

ознайомлюються з різними навчальними закладами, звикають до ритму педагогічного процесу, а також перевіряють рівень своїх особистісних і професійних якостей. Педагогічна практика сприяє формуванню позитивного ставлення до професії та розуміння важливості самоосвіти.

Проблема педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи залишається предметом наукових досліджень. Л. Підгурська вважає, що педагогічна практика є основною складовою професійної підготовки та зв'язує навчання з майбутньою професійною діяльністю. В. Московчук відзначає, що практична підготовка є самостійною, цілісною системою професійного становлення вчителів, яка підкреслює, що організаційні та методичні засади педагогічних практик повинні відповідати концепції «Нова українська школа», державним стандартам та нормативним документам (Курлянд, 2019; Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023; Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів країни, 1993).

Метою статті є вивчення ролі педагогічної практики в формуванні творчих навичок майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих засобів підготовки майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у цифровому просторі є педагогічна практика. Вона є ключовою складовою професійної підготовки, даючи студентам змогу застосовувати теоретичні знання на практиці. Особливо важливо це для професій, пов'язаних з взаємодією людини з людиною. Педагогічна практика дозволяє студентам творчо використовувати отримані знання та навички, сприяє розвитку педагогічної ерудиції, інтуїції, здатності до імпровізації і рефлексії, а також допомагає адаптуватися до умов фахової діяльності в школі (Курлянд, 2019; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023).

Педагогічна практика в формуванні творчих навичок майбутніх учителів початкових класів – це процес практичного навчання студентів, який сприяє розвитку їх творчих здібностей через активну участь у педагогічному процесі, застосування теоретичних знань у реальних умовах навчання, а також формування вміння використовувати інноваційні методи і підходи для ефективної роботи з учнями початкової школи, що допомагає студентам розвивати педагогічну креативність, інтуїцію та здатність до імпровізації в умовах класної кімнати (Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023).

В «Енциклопедії освіти» зазначено, що педагогічна практика є обов'язковою складовою навчального процесу в педагогічних університетах і сприяє професійній підготовці та підвищенню кваліфікації педагогів. Її основна ціль – формування в студентів умінь творчо застосовувати науково-теоретичні знання та практичні навички, набуті під час вивчення педагогічних дисциплін, а також оволодіння сучасними методами організації навчально-виховного процесу. Практика також сприяє розвитку інтересу до педагогічної роботи і бажання постійно вдосконалювати свої знання. Змістовне наповнення практики є важливим для ефективного вирішення професійних завдань, виконання навчальних планів та забезпечення впевненості в професії. Практика є важливою складовою професійного становлення майбутніх педагогів та інструментом для розвитку інноваційних підходів у педагогічній діяльності (Курлянд, 2019; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023).

Педагогічна практика є важливою складовою готовності майбутніх учителів початкової школи до роботи в цифровому просторі. Готовність формується через різні види практики: навчальну (ознайомчу), пропедевтичну, педагогічну, психолого-педагогічну, педагогічну та виробничу, котра має безперервний характер і проводиться протягом чотирьох років навчання (Лазаренко, Візнюк, 2023; Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів країни, 1993).

Важливу роль у формуванні цифрових умінь майбутніх учителів відіграє структура практик, що включає різні види, які сприяють розвитку цих навичок. Успішне проходження практики забезпечує сформованість у студентів цифрових умінь, що допомагає в досягненні педагогічної мети. Завдання практик побудовані на мотиваційно-ціннісних, змістово-когнітивних, операційно-діяльнісних та рефлексивних компонентах і сприяють розвитку цифрових навичок. Навчальна (ознайомча) практика проходить після першого курсу, триває три тижні та вимагає ведення звітної документації. Підсумком є проведення заліку, що включає заповнення щоденнику практики, аналіз уроків і заліковий лист (Курлянд, 2019; Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів країни, 1993).

Педагогічна практика є важливою складовою формування творчих навичок майбутніх учителів початкових класів, оскільки вона надає студентам можливість безпосередньо застосовувати теоретичні знання у реальному навчальному процесі, що сприяє розвитку їхніх творчих

здібностей. Практика дозволяє майбутнім педагогам не лише освоювати класичні методи навчання, але й інноваційні, адаптуючи їх до конкретних умов та потреб учнів (табл. 1).

Таблиця 1

Критерії професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів

Критерії	Характеристика
1	2
Застосування теоретичних знань у практиці	Педагогічна практика дозволяє студентам використовувати знання з психології, педагогіки та методики навчання на практиці, що є важливим для розвитку творчого підходу до вирішення освітніх завдань. Вони навчаються створювати нові методи викладання, адаптуючи традиційні підходи до сучасних умов.
Розвиток педагогічної креативності	Практика сприяє розвитку здатності студентів до імпровізації, розв'язання нестандартних ситуацій у класі, а також формуванню педагогічної інтуїції, що є основою для творчого підходу до навчання.
Взаємодія з учнями	Під час практики майбутні вчителі мають змогу спостерігати за різними типами учнів та навчальними ситуаціями, що дає можливість розвивати індивідуальні підходи до кожного учня, що сприяє формуванню навичок диференціації навчання та використанню творчих методик для мотивації учнів.
Формування професійної рефлексії	Педагогічна практика сприяє розвитку вміння аналізувати свої дії, оцінювати їх ефективність та вносити необхідні корективи. Це є важливою складовою розвитку творчого підходу, оскільки вчитель постійно удосконалює свої методи та стратегії навчання.

Отже, педагогічна практика є не лише етапом професійної підготовки, а й важливим інструментом для розвитку творчих навичок майбутніх учителів початкових класів, оскільки вона дає їм змогу застосовувати творчі підходи до навчання та вирішення педагогічних завдань.

Майбутні вчителі повинні опановувати шкільну документацію, зокрема електронні журнали, календарне планування та плани виховної роботи. Важливо, щоб студенти знайомилися з індивідуальними

можливостями учнів, вивчали їх інтереси, спілкувалися з дітьми та працювали з моніторингом знань. Ключовим етапом є спостереження за уроками та аналіз роботи вчителів. Студенти повинні активно брати участь у навчальному процесі, спостерігати за діяльністю класного керівника, проводити ранкові зустрічі та дидактичні ігри в цифровому просторі.

Для формування готовності майбутніх учителів початкових класів до роботи в цифровому просторі, програма навчальної практики включає такі завдання (Лазаренко, Візнюк, 2023; Паламарчук, Візнюк, Габа, 2023):

1. Ознайомлення зі структурою школи, адміністрацією, технічною базою та обов'язками вчителя.

2. Вивчення цифрової діяльності вчителя початкових класів та особливостей роботи з учнями.

3. Спостереження за діяльністю вчителя, аналіз ранкових зустрічей, дидактичних ігор, уроків та виховної роботи з використанням інформаційного простору.

4. Допомога у проведенні ранкових зустрічей, дидактичних ігор та фрагментів уроків за допомогою цифрових інструментів.

5. Ознайомлення з електронною системою журналів та можливістю вдосконалення цифрових технологій.

Навчальна (пропедевтична) практика проходить на 2 курсі в 2 семестрі, зазвичай триває два тижні та передбачає активну участь студентів у груповій та масовій роботі з використанням цифрових технологій.

Завданнями навчальної (пропедевтичної) практики для формування готовності майбутніх учителів початкових класів у цифровому просторі є: усвідомлення особливостей діяльності вчителя в початкових школах з використанням цифрових технологій; оволодіння основами роботи вчителя в цифровому середовищі; оволодіння інтерактивними цифровими технологіями, такими як Wordwall, LearningApps, Marchart тощо (Курлянд, 2019; Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів країни, 1993).

Таким чином, навчальна (педагогічна) практика включає спостереження за уроками кваліфікованих педагогів, проведення пробних уроків серед одногрупників, а також допомогу вчителю в організації уроків і навчальних активностей. Студенти впроваджують

цифрові технології в свою діяльність, зокрема на ранкових зустрічах, де використовують відео, пісні та вірші з цифровим супроводом, а також працюють на мультиторді для аналізу побаченого.

Педагогічна практика дає майбутнім учителям можливість реалізувати себе в педагогічній діяльності, забезпечуючи задоволення та мотивацію працювати з учнями початкової школи. Важливо, щоб студент був готовий до роботи в цифровому просторі. Виробнича практика, яка проводиться в 8 семестрі та триває 6 тижнів, є важливою складовою формування готовності до професійної діяльності в цифровому просторі, яка наближена до реальних умов професійної діяльності та проводиться в базових школах або школах за місцем проживання студентів, під керівництвом викладачів і кваліфікованих вчителів.

Висновок. Педагогічна практика є ключовим етапом формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності в цифровому просторі. Успішне виконання завдань практик сприяє розвитку цифрових умінь студентів, допомагаючи їм удосконалювати ці навички в процесі підготовки.

Від того зрозумілим є, що педагогічна практика – це важлива складова підготовки майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності в цифровому просторі, яка не лише допомагає студентам оволодіти теоретичними знаннями, але й сприяє розвитку практичних навичок, необхідних для роботи в сучасному освітньому середовищі. Через різні види практик, студенти набувають цифрових умінь, які дозволяють ефективно інтегрувати технології у педагогічний процес, що є важливим фактором у підготовці кваліфікованих педагогів, здатних успішно працювати з цифровим поколінням учнів.

ЛІТЕРАТУРА

- Курлянд, З. Н. (2019). Формування творчої педагогічної позиції майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*, 19 (2), 17-22 (Kurliand, Z. N. (2019). Formation of a creative pedagogical position of future teachers in the process of professional training. *Innovative Pedagogy*, 19(2), 17-22).
- Лазаренко, Н., Візнюк, І. (2023). Моніторинг забезпечення якості професійної освіти педагогів в контексті євроінтеграції. *Comparative Professional Pedagogy*, 13(1), 11–19. URL: <http://surl.li/qikymh> (Lazarenko, N., Vizniuk, I. (2023). Monitoring of ensuring the professional quality of teacher education in the context of European integration. *Comparative Professional Pedagogy*, 13(1), 11–19. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13\(1\)-2](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2023-13(1)-2))
- Паламарчук, О., Візнюк, І., Габа, І. (2023). Family education in the context of the development of empathy of primary school students. *Наукові інновації та*

передові технології. Серія: Психологія, 12(26), 643-654 (Palamarchuk, O., Vizniuk, I., Haba, I. (2023). Family education in the context of the development of empathy of primary school students. Scientific innovations and advanced technologies. Series: Psychology, 12 (26) 643-654).

Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів країни: Міністерство освіти країни від 8 квіт. 1993 р. № 93. URL: <http://surl.li/xgvnah> (On approval of the Regulations on the practice of students of higher educational institutions of the country: The Ministry of Education of the Country of April 8. 1993. № 93. URL: <http://surl.li/xgvnah>)

SUMMARY

Yakymenko Polina. The role of pedagogical practice in the formation of creative skills of future primary school teachers.

The article examines the role of pedagogical practice in the formation of creative skills of future primary school teachers. The emphasis is on the importance of practical experience for the development of professional competencies, a creative approach to the educational process and the ability to innovative teaching methods. Pedagogical practice is considered an integral part of teacher training, which allows applying theoretical knowledge in practice, developing students' creative abilities and preparing them for work in modern educational reality. The importance of an individual approach to each student and the use of modern methods and technologies to stimulate creativity in teaching is separately highlighted.

Pedagogical practice gives students the opportunity to realize themselves in pedagogical activity, motivating them to work with primary school students. It is important that the future teacher is ready to work in the digital space.

The article also examines the role of pedagogical practice in the formation of creative skills of future primary school teachers, in particular in the digital space. Pedagogical practice is an important component of professional training, which allows students to apply theoretical knowledge in practice, develop creative abilities, pedagogical erudition, intuition, the ability to improvise and adapt to the conditions of the real educational process. In particular, the emphasis is on the importance of various types of practices (introductory, propaedeutic, pedagogical, etc.), which contribute to the formation of digital skills and the ability to effectively apply innovative teaching methods. The tasks performed by students during practice, which contribute to the development of motivation, cognitive and operational-activity components necessary to achieve pedagogical goals, are separately considered. Pedagogical practice is an important tool for preparing future teachers for professional activity, in particular in the context of digitalization of education.

Key words: *methodological approaches, creative potential, primary school teacher training, pedagogical technologies, professional activity.*